

Van de redactie

“Hoe het moet met de euro staat in elke leerboek!”. Met deze provocerende kop openen Brakman en Garretsen hun artikel in het vorige maand verschenen *Jaarboek Overheidsfinanciën 2013*¹, dat weer vol staat met interessante artikelen. In enkele pagina's zetten zij uiteen dat er een ernstige weeffout zit in het Verdrag van Maastricht, omdat geen rekening is gehouden met de voorwaarden van een optimaal valutagebied. Eigenlijk geven zij de politiek een draai om de oren; zowel de politici die bij de totstandkoming van dit verdrag niet naar de deskundigen luisterden, als de huidige politici die nog steeds niet begrijpen dat je de euro alleen in stand kunt houden met “beleidscoördinatie, waardoor de nationale beleidsautonomie onherroepelijk zal afnemen”. Afschaffen van de euro is geen reële optie meer. Daarnaast geven ze ook hun collega's een tikje. Zie bijvoorbeeld *ESB* van 31 mei jl. waarin Sandra Phlippen, hoofdredacteur van *ESB*, haar lezenswaardige openingspagina afsluit met: “De vraag is of we grootschalig ingrijpen om verder te stabiliseren of dat we het uitzitten om straks weer voluit omhoog te schieten. Wie zal het zeggen?”.² Oftewel: juist nu de economische wetenschap haar kracht kan tonen, laat ze het afweten.

In het eerste artikel van dit nummer van *TvOF* schrijven Lukkezen en Teulings nog net niet dat de oplossing van de huidige begrotingsproblemen terug te vinden is in elke leerboek, maar ze tonen wel aan hoe je die problemen met een eenvoudig model kunt tackelen. Hun conclusie is onomwonden: beleidsmakers moeten een duidelijker onderscheid maken tussen tijdelijke en permanente schokken en meer tegensturen bij oplopende werkloosheid. Als je goed leest adviseren de auteurs, al zeggen zij dat niet expliciet, om bij de huidige oplopende werkloosheid een expansiever budgettaire beleid te voeren door de aan werkloosheid gerelateerde uitgaven buiten de 3%-norm te plaatsen. Met hun conclusie sluiten ze tamelijk naadloos aan bij een ander artikel van Garretsen in *TvOF 2012/3*, waarin hij tien geboden voor een solide, groeibevorderend begrotingsbeleid noemt.³

Het voldoen aan de criteria van het Verdrag van Maastricht heeft niet alleen consequenties voor de overheidssector, maar vooral ook voor die publieke onderdelen van de economie die privaat worden uitgevoerd. Budgettaire kaders dwingen de overheid zich intensief te bemoeien met deze onderdelen. Voor bestuurskundigen moet dit een interessant item zijn: waar blijft het onderscheid tussen publiek en privaat bij de uitvoering van publieke diensten? In deze aflevering van *TvOF* wordt nader ingezoomd op de pensioenen, de gezondheidszorg en de woningcorporaties.

Goudswaard schrijft over het Nederlandse pensioenstelsel: wat moet er gebeuren om het stelsel, dat internationaal nog steeds hoog staat aangeschreven, toekomstbestendig te maken? Hij geeft aan in welke richting het stelsel zich zou kunnen ontwikkelen, rekening houdend met de verdeling over generaties, de gewenste mate van keuzevrijheid, de reikwijdte van de tweede pensioenpijler en de relatie met de domeinen wonen en zorg.

1 J.H.M. Donders en C.A. de Kam (red.), *Jaarboek Overheidsfinanciën 2013*, Wim Drees Stichting, Den Haag, 2013, p. 115-123.

2 S. Phlippen, Dobberen of deinen, *ESB*, 31 mei 2013, p. 321.

3 J.H. Garretsen, Snoeien en/of Groeien? Het Beleidsdilemma van de Begrotingspolitiek, *TvOF 2012/3*.

Blank en Van Hulst tonen door middel van een bedrijfseconomische analyse aan dat verdere schaalvergroting van ziekenhuizen tot hogere kosten leidt. Hiervan is dus geen heil te verwachten bij het op orde brengen van de publieke uitgaven. De fusies van ziekenhuizen is al te ver doorgeschoten, waardoor alle ziekenhuizen met schaalnadelen kampen. Het zal echter niet gemakkelijk zijn verdere fusering te voorkomen omdat het de overheid daarvoor ontbreekt aan juridische instrumenten.

Folmer en Westerhout geven aan hoe de ziektekosten op een verantwoorde manier kunnen worden beheerst. Gebruikmakend van kwantitatieve voorbeelden adviseren zij de invoering van een stelsel waarin de patiënt een vast percentage van de gemaakte ziektekosten zelf betaalt. Daarbij achten zij het raadzaam een maximum te stellen aan de eigen betalingen teneinde te voorkomen dat mensen met hoge zorgkosten in de problemen raken.

Ook binnen de huisvestingssector kan zorgvuldiger met publieke middelen worden omgesprongen. Wolfson werkt dit uit voor de woningcorporaties. Hij memoreert kort de geschiedenis van de corporaties, bespreekt de kabinetsplannen en presenteert de contouren van een bestuursmodel voor de woningcorporatie als maatschappelijke onderneming.

Deze aflevering van *TvOF* wordt afgesloten met een artikel van Bonnemaier en Wijnen over de voor- en nadelen van de verschillende fiscale instrumenten wat betreft hun effect op de vergroting van de arbeidsparticipatie van vrouwen. Zij concluderen dat er in Nederland vooral een cultuuromslag nodig is om vrouwen meer te laten werken. Ondersteuning daarvan zal niet in fiscale maatregelen moeten worden gezocht.

Leen Hoffman